

конкурентоспроможності. Зокрема, навряд чи є ефективним шлях, коли державна підтримка у різних формах надається публічним акціонерним товариствам, які такими є тільки де-юре. Відповідно, будь-які інструменти промислової політики повинні враховувати і стратегічні перспективи корпоративного сектору, а не орієнтуватися виключно на короткостроковий ефект.

Література:

1. Гринів Л.С. Національна економіка / Л.С. Гринів, М.В. Кічурчак. – Львів: Магнолія, 2009. – 464 с.
2. Уманців Ю. Механізм економічної політики / Ю. Уманців, О. Міняйло, В. Косик. - Івано-Франківськ : Місто НВ, 2010. - 136 с.
3. Потенціал національної промисловості: цілі та механізми ефективного розвитку / Кіндзерський Ю.В., Якубовський М.М., Галиця І.О. та ін. - К., Інститут економіки та прогнозування НАНУ, 2009. – 928 с.

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Горин В. П.

Тернопільський національний економічний університет, м. Тернопіль

Поглиблення кризових тенденцій у вітчизняній економіці вимагає від уряду проведення кардинальних ринкових реформ. Одним із важливих аспектів такого реформування, поряд із спрощенням умов ведення підприємницької діяльності, дерегуляцією, загальним поліпшенням інвестиційного клімату, має стати забезпечення формування механізму залучення фінансових ресурсів для фінансування потреб реального сектору економіки. В умовах глибокої кризи банківської системи, стрімкої девальвації національної грошової одиниці та закритості ринків капіталу, більшість вітчизняних підприємств зіткнулися із проблемою пошуку довгострокових джерел фінансування своєї діяльності. Більше того, сьогодні питання полягає навіть не у залученні коштів для потреб модернізації чи розвитку, а у відсутності фінансових ресурсів для підтримання самої життєдіяльності підприємств. Банківські кредити як традиційне джерело залучення коштів в кризових умовах стали недоступними та не вигідними для значної частини підприємств, а різке зниження рентабельності господарської діяльності практично виключає можливості для їхнього самофінансування. В таких умовах наукові дослідження, спрямовані на пошук альтернативних методів залучення ресурсів у реальний сектор економіки набувають виняткової ваги.

Проблеми фінансового забезпечення реального сектору економіки завжди привертала увагу науковців та практиків. Значний внесок у їхнє дослідження внесли О. Барановський, О. Власій, М. Єрмошенко, О. Кириленко, В. Сенчагов, Н. Шелудько та інші вчені. Між тим, в умовах динамічної зміни економічної та суспільно-політичної ситуації в країні, актуалізації нових чинників та ризиків впливу на процес формування фінансових ресурсів підприємств, пошук нових методів та інструментів їхнього залучення в економіку потребує детального дослідження.

В умовах ринкових відносин традиційним постачальником фінансових ресурсів для потреб реального сектору економіки виступає банківська система. Впродовж останніх років загальні обсяги кредитування вітчизняної економіки стабільно зростали. Втім, попри позитивний характер такої тенденції, якісні показники кредитування з боку банківського сектору залишалися низькими. Зокрема, якщо обсяг виданих нових кредитів підприємствам реального сектору економіки за 2010-2013 рр. зріс в 1,4 рази до 1,45 трлн. грн., то питома вага довгострокових кредитних коштів у цих обсягах знизилась майже вдвічі – з 23,8% у 2010 році до 12,6% у грудні 2013 року – найнижчого показника за

останні роки. У 2014 році негативні тенденції у сфері кредитування ще більше поглибилися, оскільки майже впродовж усього року спостерігалось щомісячне зниження обсягів виданих нових кредитів, яке тільки у листопаді склало майже 50%. При цьому питома вага кредитів з терміном обігу понад рік практично не змінилася й становила менше 15% сукупних обсягів [3].

Стрімка девальвація гривні, пов'язаний із нею активний відтік депозитів з банківських установ, а також закритість міжнародних ринків капіталу ведуть до відновлення тенденції до росту середньозваженої вартості позикових ресурсів, що виступає додатковим чинником зниження кредитної активності вітчизняних підприємств. На думку науковців, нині існуючі відсоткові ставки за кредитами прийнятні за умови рентабельності діяльності на рівні 30-40%, що значно вище прибутковості підприємств реального сектору [1, с. 60]. Підтвердженням цьому виступає структура залишків коштів за виданими кредитами нефінансовим корпораціям, більше третини з яких складають позики підприємствам торгівлі та ремонту, тоді як суб'єкти господарювання промисловості та будівництва сумарно отримали близько 30% кредитів. Таким чином, у кредитній політиці банківський сектор орієнтується на надання позик підприємствам зі швидким оборотом капіталу та високим рівнем віддачі, що додатково стримує притік коштів у реальне виробництво. Поряд з іншими вагомими чинниками, однією із головних причин надмірної вартості кредитів в Україні експерти визначають високий рівень маржі між депозитними та кредитними ставками, обумовлений необґрунтовано великими адміністративними та іншими витратами кредитних установ, а також їхніми значними відрахуваннями у резерви через низьку якість кредитного портфеля [2, с. 6].

Поглиблення кризових явищ у банківському секторі вимагає активізації пошуку додаткових методів мобілізації ресурсів для потреб реального сектору економіки й досягнення на цій базі сталого зростання. На наш погляд, такою альтернативою банківському кредитуванню могли б стати інвестиції та позики держави, спрямовувані на втілення інвестиційних проектів у рамках державних програм стимулювання економіки. В науковій літературі слабкими сторонами використання коштів бюджету на фінансування економіки визначають низьку ефективність інвестицій, низьку якість програм, наявність правових проблем та ін. Між тим, світовий досвід переконливо доводить, що в умовах складних економічних реалій, розбалансування фінансової та грошово-кредитної системи саме фінансові ресурси держави відігравали стабілізуючу роль та забезпечували базу для відновлення стійкого розвитку господарського комплексу. Так, одну із головних ролей у посткризовому відновленні економіки США відіграло агентство Reconstruction Finance Corporation, що спеціалізувалося на наданні кредитів для банківських установ та підприємств реального сектору. Діяльність цієї структури сприяла стабілізації банківського сектору, активізації процесів кредитування економіки та була настільки успішною, що потреба в її існуванні зникла лише наприкінці 50-х років.

Одним із каталізаторів економічного відновлення Японії у 50-60-х роках ХХ ст. стала Програма державних позик та інвестицій, яка передбачала активне інвестування та кредитування реального сектору економіки за рахунок коштів держави. В сучасних умовах кошти згідно з Програмою державних позик та інвестицій (FILP) виділяються на умовах зворотності, терміновості і платності. Інвестиції та позики, отримані компаніями у межах цієї програми, підлягають повному поверненню з нарахуванням відсотків. Якщо у перші роки реалізації Програма передбачала кредитування на пільгових умовах, то нині відсотки за позиками встановлюються на рівні приватних кредитних установ.

Втім, ефективність заходів щодо активізації участі держави у процесах стимулювання розвитку реального сектору економіки досягається за умов:

По-перше, мінімізації корупційної складової у механізмах бюджетного інвестування та кредитування підприємств. Як свідчить практика, ефективність прямого інвестування державою суб'єктів господарювання порівняно низька, що пояснюється як

використанням складних процедур виділення коштів, так і значним впливом «людського» чинника. Відтак, в основу програм державного стимулювання підприємств реального сектору має бути покладений кредитний механізм виділення коштів, а процедурні моменти виділення коштів – бути максимально прозорими.

По-друге, важливо забезпечити незалежність органу, відповідального за реалізацію програм економічного стимулювання. Відповідно до міжнародного досвіду, він може бути створений у формі Державного агентства чи банку з реконструкції та розвитку, підконтрольного безпосередньо главі уряду.

По-третє, важливою передумовою довгострокової ефективності програм економічного стимулювання має стати диверсифікація джерел фінансування. Так, поряд із бюджетними асигнуваннями, джерелами ресурсів для реалізації програм фінансової підтримки реального сектору можуть бути надходження від емісії цільових облігацій, повернення раніше виданих позик, доходи від участі у реалізації інвестиційних проектів, міжнародна допомога та ін. Особливе місце серед джерел залучення коштів мають посідати поступлення від приватизації державного майна, адже практиковане нині «проїдання» коштів від продажу активів, накопичених попередніми поколіннями активів безвідповідальне, суперечить економічній логіці та засадам соціальної справедливості.

Література:

1. Іоргачова, М. І. Проблеми корпоративного кредитування в Україні / М. І. Іоргачова // Економіка розвитку: наук. журнал ХНЕУ. – 2011. – №4(60). – С. 59-62.
2. Маслак, О. І. Особливості кредитування реального сектору економіки в умовах фінансової нестабільності / О. І. Маслак, Л. А. Квятковська // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2011. – Вип. 2(11). – С. 3-10.
3. Процентні ставки депозитних корпорацій (крім Національного банку України) за кредитами та депозитами // Офіційний веб-портал НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=12063884

ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ З ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ

Горобець Л. О.

*ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України», м. Суми
Науковий керівник: к.е.н. Шамота Г. М.*

Інвестиції в діяльності підприємства мають визначальну роль, адже чим більше інвестицій вкладено – тим більша вірогідність кращого прибутку. Підприємство для кращого функціонування повинне мати кошти якими може розпоряджатися для отримання прибутку в майбутньому.

Актуальність цієї теми полягає в значенні іноземних інвестицій для прибутку підприємства та його існування на зовнішньому та внутрішньому ринку. За об'єктами вкладання засобів інвестиції бувають фінансовими, реальними та інтелектуальними (або інновації), які пов'язані з науково-технічним прогресом [2]. У нашій темі, ми розглядаємо фінансові інвестиції, тобто ті інвестиції, які здійснюються на пізніших стадіях, для отримання прибутку, перетворення коштів у цінні папери та інше.

Іноземні інвестиції – це цінності, що іноземні інвестори вкладають в об'єкти інвестиційної діяльності в Україні з метою одержання прибутку або досягнення соціального ефекту [1].

Підприємство з іноземними інвестиціями – це підприємство, в яке залучене не менше 10% іноземних інвестицій. Іноземні інвестиції сприяють розвитку підприємства, вихід на міжнародний ринок, що дає більшу вірогідність тому, що підприємство матиме дохід.